

Pradžia>COVID-19 pandemijos poveikis teisingumo srityje>COVID-19 poveikis civilinėms ir bankroto byloms
COVID-19 poveikis civilinėms ir bankroto byloms

Portugalija

1 COVID-19 poveikis civiliniam procesui

1.1 Civilinio proceso terminai

Nepaprastoji padėtis buvo paskelbta 2020 m. kovo 19 d. – gegužės 2 d. laikotarpiu.

Svarbiausi per šį laikotarpį priimti teisės aktai:

Dekretas 14-A/2020

Dekretas 17-A/2020

Dekretas 2-A/20

Dekretas 2-B/20

Įstatymas 1-A/20 su pakeitimais

Įstatyminis dekretas 10-A/20 su pakeitimais

Nelaimės padėtis buvo paskelbta 2020 m. gegužės 3 d. – birželio 30 d. laikotarpiu.

Svarbiausi per šį laikotarpį priimti teisės aktai:

Rezoliucija 33-A/20

Rezoliucija 33-C/20

Rezoliucija 38/20

Rezoliucija 40-A/20

Rezoliucija 43-B/20

Rezoliucija 51-A/20

Įstatymas 1-A/20 su pakeitimais

Įstatyminis dekretas 10-A/20 su pakeitimais

Nelaimės padėtis vėl buvo paskelbta 2020 m. spalio 15 d. – lapkričio 8 d. laikotarpiu.

Svarbiausi per šį laikotarpį priimti teisės aktai:

Rezoliucija 88-A/20

Rezoliucija 92-A/20

Rezoliucija 96-B/20

Nepaprastoji padėtis buvo paskelbta 2020 m. lapkričio 9 d. – balandžio 30 d. laikotarpiu.

Svarbiausi per šį laikotarpį priimti teisės aktai:

Dekretas 51-U/20

Dekretas 59-A/20

Dekretas 61-A/20

Dekretas 66-A/20

Dekretas 59-A/20

Dekretas 6-A/21

Dekretas 6-B/21

Dekretas 9-A/21

Dekretas 11-A/21

Dekretas 21-A/21

Dekretas 25-A/21

Dekretas 31-A/21

Dekretas 41-A/21

Režimo pasekmės procesiniams laiko terminams

Pagal konsoliduoto Įstatymo 1-A/20 7 straipsnį tiek nepaprastosios, tiek nelaimės padėties laikotarpiu teisinis teisinių terminų ir procesinių laiko terminų režimas iš esmės buvo toks:

Neskubių bylų atveju teismo proceso terminai sustabdyti laikotarpiui, kurio pabaiga bus nustatyta įstatyminiu dekretu.

Skubūs teismo procesai vyksta netaikant terminų arba veiksmų.

Sustabdyti senaties terminai.

Sustabdytos nuomininkų išskeldinimo ir išieškojimo iš hipoteka įkeisto privataus būsto procedūros.

Sustabdyti terminai, per kuriuos skolininkai turi pateikti prašymus iškelti bankroto bylą.

Sustabdyti vykdomo užtikrinimo procedūrų veiksmi, įskaitant vykdomo užtikrinimo priemones, išskyrus atvejus, kai gali būti padaryta neatitaisoma žala arba kyla pavojus kreditoriaus pragyvenimo šaltiniui.

Įstatyminio dekreto 10-A/20 15 straipsnyje nustatyta, kad tais atvejais, kai teismas valdžios institucijų sprendimu dėl pandemijos sustabdo veiklą tam tikroje srityje, procesiniai terminai sustabdomi (tai buvo padaryta kelis kartus, ribotam laikotarpiui).

Teisminių terminų sustabdymas nebetaikomas nuo 2020 m. birželio 3 d. (Įstatymo 16/2020 8 straipsnis, kuriuo panaikinamas Įstatymo 1-A/2020 7 straipsnis).

Dokumentų įteikimo srityje buvo atsisakyta adresatų parašų rinkimo – tai pakeista kitomis tinkamomis tapatybės nustatymo ir įteikimo datos nustatymo priemonėmis (Įstatymas 10/2020).

Oficialus teisminių terminų ir procesinių teismo terminų sustabdymas nebetaikomas nuo 2020 m. birželio 3 d. (Įstatymo 16/2020 8 straipsnis, kuriuo panaikinamas Įstatymo 1-A/2020 7 straipsnis).

Dėl to Įstatymu 4-B/2021 nustatytas naujas teismuose taikomo terminų sustabdymo laikotarpis pagal teisinį režimą, identišką ankstesniajam pagal straipsnį 6-B, kuris buvo įtrauktas į Įstatymą 1-A/20.

Teismuose taikomo terminų sustabdymo laikotarpis baigėsi 2021 m. balandžio 6 d. pagal Įstatymą 13-B/2021.

Šiuo metu (2021 m. gegužę) tebetaikoma išimtinė pereinamoji teisminė tvarka, kaip nustatyta naujausios Įstatymo 1-A/2020 redakcijos 6-E punkte; tai visų pirma leidžia rengti posėdžius nuotolinėmis ryšio priemonėmis Įstatymais nustatyta tvarka.

Su Įstatymo 1-A/2020 (dėl koronaviruso sukeltos epidemiologinės padėties) naujausia konsoliduota redakcija galima susipažinti [čia](#).

1.2 Teismų sistemos organizavimas ir teisminės institucijos

Nepaprastosios padėties laikotarpis

Pagrindiniai mechanizmai, nustatyti dėl teisminės sistemos organizavimo ir valdymo:

Visų teismų pirmininkai parengė nenumatytų atvejų planą.

Visų teismų pirmininkai nustatė, kokiais atvejais skubiose bylose paslaugos turi būti suteikiamos asmeniškai.

Visuose teismuose (pirmosios instancijos, antrosios instancijos ir Aukščiausiąjame Teisme) įrengtos virtualių posėdžių salės, kuriose teismo posėdžius galima rengti nuotolinio ryšio priemonėmis.

Sudarytos galimybės teismo sprendimus pasirašyti skaitmeniu parašu, bylų valdymo sistemoje.

Kolektyvinio teismo sprendimų atveju kitų teisėjų parašą gali atstoti teisėjo pranešėjo pareiškimas, kuriuo patvirtinama, kad kiti teisėjai balsavo už tokio sprendimo priėmimą (Įstatyminio dekreto 10-A/20 15 straipsnis).

Sudaryta galimybė naudotis VPN (virtualusis privatusis tinklas) prieigai prie bylų valdymo sistemos.

Rengiant telefonines ir (arba) vaizdo konferencijas atliekami visi procesiniai veiksmai.

Norint gauti informacijos iš teismų, rekomenduojama naudotis ne telefonu, o e. paštu.

Darbas nuotoliniu būdu, kai tik tai įmanoma dėl darbo pobūdžio.

Nepaprastosios padėties pasekmės teisiniams veiksams ir bylų paskirstymui

Teisėjai tebedirba nuotoliniu būdu ir turi prieigą prie bylų valdymo sistemų, kartu jie yra pasirengę atvykti į teismą, jei to reikia pagal darbo pobūdį.

Tiek skubių, tiek neskubių bylų paskirstymas pirmosios instancijos teismuose nebuvo nutrūkęs.

Antrosios instancijos teismuose ir Aukščiausiąjame Teisme iki 2020 m. balandžio 15 d. buvo paskirstytos tik skubios bylos. Nuo 2020 m. balandžio 16 d. paskirstomos tiek skubios, tiek neskubios bylos.

Skubūs veiksmai ir procedūros, kai kyla pavojus pagrindinėms teisėms (skubi vaikų apsauga, procesiniai veiksmai ir įkaltintų kaltinamųjų teismo procesas), gali būti atliekami asmeniškai arba nuotoliniu būdu, virtualioje teismo erdvėje.

Nepaprastosios padėties metu atidėti neskubūs teismo procesai ir procesiniai veiksmai, išskyrus atvejus, kai, teisėjų nuomone, būtina surengti teismo posėdžius, visų pirma siekiant išvengti neatitaisomos žalos, arba kai visos šalys susitaria surengti telefoninę ir (arba) vaizdo konferenciją arba rengti posėdį virtualioje teismo erdvėje.

Jei visos šalys sutaria, kad tolesni teismo tyrimai nėra būtini, teismo sprendimai gali būti priimami ir neskubiose bylose.

Jei veiksmai ir procedūros atliekami asmeniškai, tai daroma kiekviename apylinkės teisme įrengtose tinkamose patalpose, pasirūpinant apsauga ir dezinfekcijos priemonėmis. Dalyvaujančių asmenų skaičių patikslina teisėjas, atsižvelgdamas į sveikatos priežiūros institucijų rekomenduojamus apribojimus. Nerekomenduojama vykti į teismą, išskyrus asmenis, kuriems įteiktas šaukimas atvykti. Tokiu atveju pagal Įstatymo 10-A/20 14 straipsnį karantino medicinos pažymos pateikimas pagrindžia *force majeure* aplinkybes.

Portugalijos Aukštoji teismų taryba pabrėžia, kad nepaprastosios padėties metu teismai ir toliau turi būti svarbiausias pagrindinių teisių užtikrinimo garantas.

Nelaimės padėties laikotarpis

Priimtos toliau išvardytos pagrindinės teismų veiklos organizavimo priemonės.

Laipsniškas izoliavimo priemonių nutraukimas pagal Ministrų Tarybos rezoliuciją 33-C/20.

Priimtas Aukščiausiosios teismų tarybos, Teisingumo administravimo generalinio direktorato, Generalinės prokuratūros, Administracinių ir mokesčių teismų aukščiausiosios tarybos ir Sveikatos generalinio direktorato bendrai parengtas dokumentas *Priemonės viruso plitimo teismuose rizikai mažinti*.

Visuose pirmosios ir antrosios instancijos teismuose, Aukščiausiąjame Teisme ir Aukščiausiojoje teismų taryboje patvirtintame darbo režimas, pagal kurį numatoma pramaišiu dirbti fiziniu ir nuotoliniu būdu, nedarant poveikio tam tikriems darbuotojams taikomoms paramos šeimai priemonėms ir tam, kad rizikos grupėms priklausantys teisėjai ir teisminių institucijų darbuotojai privalo dirbti nuotoliniu būdu.

Aukščiausioji teismų taryba patvirtino šias rezoliucijas, kuriomis siekiama užtikrinti žmoniškųjų išteklių stabilumą pirmosios instancijos teismuose ir spręsti padidėjusio darbo krūvio problemą pasibaigus sustabdytiems terminams neskubiose bylose:

Pratęsta pirmosios instancijos teismų pirmininkų kadencija iki 2020 m. gruodžio 31 d.

Laikiniai apribotos ar sustabdytos metinės teisėjų įdarbinimo, paaugstinimo ir perkėlimo (*movimentação*) procedūros, siekiant stabilizuoti žmoniškuosius išteklius ir administracinius pajėgumus pirmosios instancijos teismuose (2020 m. balandžio 28 d. ir 2020 m. gegužės 5 d. rezoliucijos).

Praktinė informacija apie nacionalinių teismų veikimą nepaprastosios padėties ir nelaimės laikotarpiais pateikiama

Aukštosios teismų tarybos interneto svetainėje.

1.3 ES teisminis bendradarbiavimas

Nepaprastosios padėties laikotarpis

ETT civilinėse bylose kontaktinio asmens komandos darbuotojai dirba namuose ir nepaisant teismuose taikomo terminų sustabdymo stengiasi kuo greičiau išnagrinėti visus prašymus dėl bendradarbiavimo ir informacijos.

Šie darbuotojai turi nuotolinę VPN prieigą prie dokumentų.

Bet kuris komandos darbuotojas priėmęs ir skubiais atvejais gali atvykti į darbo vietą.

Su teisiniu bendradarbiavimu susijusiais atvejais pirmenybė turėtų būti teikiama bendravimui e. paštu adresu correio@redecivil.mj.pt.

Nelaimės padėties laikotarpiu ir dabartiniu laikotarpiu palaipsniui atšaukiant izoliavimo priemones

Kontaktinio asmens komanda dirba pamainomis nuotoliniu būdu ir darbo vietoje, užtikrindama, kad bent vienas komandos narys būtų fiziškai darbo vietoje.

Kontaktiniam asmeniui taikomas Aukščiausiosios teismų tarybos nustatytas režimas, jis vadovaujasi dokumentu *Priemonės viruso plitimo teismuose rizikai mažinti*, kuris buvo priimtas palaipsniui atšaukiant izoliavimo priemones.

Pandemijos padariniai kontaktinio asmens tvarkomų bendradarbiavimo ir informacijos prašymų kiekiui

2020 m. kontaktiniam asmeniui teismų ir kitų institucijų pateiktų pagalbos prašymų skaičius, nepaisant pandemijos, liko pastovus, palyginti su 2019 m.; 2020 m. kontaktinis asmuo gavo tik devyniais prašymais daugiau nei 2019 m. Vis dėlto, imant kiekvieną bendradarbiavimo tinklą, kuriuose Portugalija dalyvauja atskirai, truputį padidėjo prašymų Civil ENJ, gerokai sumažėjo prašymų IberRede ir padidėjo prašymų Portugalijai kalbančių šalių teisminiam tinklui (CPLP).

Nepaprastosios padėties, nelaimės ir izoliavimo bei izoliavimo priemonių laipsniško panaikinimo laikotarpiais kontaktinis asmuo atsiliepė į visus bendradarbiavimo ir informacijos prašymus, nekeisdamas ar nestabdydamas įprastų atsakymo terminų.

Bendras prašymų dėl bendradarbiavimo ir informacijos 2020 m. skaičius: 356

Jis pasiskirstė taip:

RJE Civil, 287

IberRede, 4

CPLP teisminis tinklas, 65.

Bendras prašymų dėl bendradarbiavimo ir informacijos 2019 m. skaičius: 365

Jis pasiskirstė taip:

RJE Civil, 328

IberRede, 19

CPLP teisminis tinklas, 17.

Statistiniai duomenys apie kontaktinio asmens veiklą pateikiami [čia](#).

2 Valstybėse narėse priimtos arba planuojamos priimt su nemokumu susijusios priemonės, apie kurias pranešta po pandemijos protrūkio

2.1 Esminės nemokumo priemonės ir priemonės poveikį darančios susijusios sutartys

Žr. toliau į bendrą atsakymą į 2.1 ir 2.2 klausimus.

2.1.1 Sustabdymas nemokumo atveju

2.1.1.1 Pareigos pateikti pareiškimą dėl nemokumo sustabdymas (skolininkai)

2.1.1.2 Skolininkų apsauga dėl kreditorių galimybės pateikti pareiškimą dėl nemokumo

2.1.2 Reikalavimų tenkinimo sustabdymas ir sutarties nutraukimo sustabdymas

2.1.2.1 Bendrieji ir (arba) specialieji reikalavimų tenkinimo ir (arba) tam tikrų rūšių reikalavimų tenkinimo moratoriumai

2.1.2.2 Sutarties nutraukimo sustabdymas (bendrosios ir (arba) specialiosios sutartys)

2.2 Civilinių, įskaitant nemokumo, teismo bylų sustabdymas ir procedūrų sustabdymas

Bendras atsakymas į 2.1 ir 2.2 klausimus.

Pagal Įstatymo 1/A/2020 (su jo dvylikta ir naujausia redakcija po Įstatymo 13-B/2021 susipažinti galima [čia](#)) 6-E straipsnį išlaikytas pereinamasis išimtinis procedūromis taikomas laikotarpis. Pagal šį režimą sustabdyti šie terminai:

Laikas, per kurį skolininkui turi būti iškelta nemokumo byla, nurodytas *Código da Insolvência e da Recuperação de Empresas* (Bankroto kodekso) 18 straipsnio 1 dalyje ir patvirtintas Įstatyminio dekreto 53/2004 priede.

Aktai, kuriuos reikia atlikti vykdant išieškojimo ar nemokumo bylas, susiję su teisiniu šeimos būsto grąžinimu.

Senaties terminas ir terminai, susiję su pirmiau nurodytomis išieškojimo ar nemokumo procedūromis.

Tais atvejais, kai veiksmai turi būti atlikti įgyvendinant nemokumo procedūras, susijusias su priverstiniu pardavimu teismo sprendimu ar nekilnojamo turto grąžinimu ir kai tai gali pakenkti pragyvenimo šaltiniams šalies, prieš kurią siekiama vykdymo užtikrinimo, ar prieš asmenį, kuriam paskelbtas nemokumas, pastarasis gali paprašyti sustabdyti bylą su sąlyga, kad tai nepadarys rimtos žalos šaliai, kuri siekia vykdymo užtikrinimo, ar nemokaus asmens kreditoriams, ar nepataisomos žalos, ir teismas privalo, išklauses kitą šalį, nuspręsti dėl bylos per dešimt dienų.

Senaties terminų sustabdymas turi pirmenybę prieš visas taisykles, kuriomis nustatomi senaties terminai, kurie pratęsti tiek laiko, kiek buvo taikomas sustabdymas.

2.3 Kitos nemokumo priemonės (pvz., susijusios su ieškiniais dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu, reorganizavimo planais, neoficialiais susitarimais ir kt.)

Žr. toliau į bendrą atsakymą į 2.3 ir 2.4 klausimus.

2.4 Susijusios ne nemokumo priemonės (mokėjimo atidėjimas, banko paskolos, socialinė apsauga, sveikatos draudimas, verslo subsidijos)

Bendras atsakymas į 2.3 ir 2.4 klausimus.

Sukurtas naujas išimtinis įmonių gaivinimo procesas (*processo extraordinário de viabilização de empresas*, PEVE), žr.

[Įstatymą 75/2020 ir Ministrų tarybos rezoliuciją 41/2020](#).

Įstatymas Nr. 75/2020:

Juo sukuriama išimtinė pereinamoji tvarka norint pratęsti terminą dėl derybų, pradėtų siekiant patvirtinti gaivinimo planą ar mokėjimo susitarimą, pabaigos, taip pat dėl papildomo laiko, siekiant priimti pasiūlytą nemokumo planą, atsižvelgiant į COVID-19 pandemijos aplinkybes.

Juo suinteresuotiesiems subjektams ar bet kokiems kitiems asmenims, turintiems specialų ryšį su įmone, kuri savo veiklą finansuoja taikant specialiąją gaivinimo procedūrą (*Processo Especial de Revitalização*, PER), pratęsimos privilegijos, numatytos Bankroto įstatymo (CIRE) 17-H straipsnio 2 dalyje ir patvirtintos [Įstatyminio dekreto 53/2004](#) priede.

Juo įmonėms, susiduriančioms su nemokumu dėl COVID-19 pandemijos, numatomas Neteisminio verslo gaivinimo sistemos (RERE) taikymas, kaip tai patvirtinta [Įstatymu 8/2018](#).

Juo sukuriamas naujas išimtinis įmonių gaivinimo procesas, taikoma įmonėms, kurias stipriai paveikė COVID-19 pandemijos sukelta ekonomikos krizė.

Juo nustatomas privaloma tvarka atliekamas dalinis paskirstymas visose nebaigtose nemokumo bylose, jei susitarimo rezultatas viršija 10 000 EUR.

Juo nustatomas prioritetas, teikiamas tvarkant paraišką dėl vertybinių popierių arba garantijų grąžinimo nemokumo bylose ar taikant specialią susitarimo dėl mokėjimo procedūrą.

Baigiamoji pastaba

Dėl šios kruopščiai surinktos informacijos neatleidžiama nuo pareigos susipažinti su taikomais teisės aktais ir jų pakeitimais. Atsižvelgiant į Sprendimo 2001/470/EB 5 straipsnio 2 dalies c punktą, ši informacija nėra privaloma Portugalijos Aukštajai teismų tarybai, teismams ar kontaktiniam asmeniui.

Paskutinis naujinimas: 15/12/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.